

İyi Bir Web Sitesi Nasıl Yapılır?

Hasan Armutlu¹, Şükran Armutlu², Muammer Akçay³

¹ Uşak Üniversitesi, Karahallı MYO, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Uşak

² Fatih mh 3.Kent sk. No:31, Uşak

³ Dumlupınar Üniversitesi, Bilgisayar Mühendisliği, Kütahya

hasan.armutlu@usak.edu.tr, sukranarmutlu@hotmail.com, makcay@dpu.edu.tr

Özet: İletişim teknolojilerinin gelişmesiyle ortaya çıkan internet, tüm dünyada hızla yaygınlaşan ve iletişim yöntemlerinin çoğunu bünyesinde toplayan bir boyuta ulaşmıştır. İnternet üzerinden yayın yapan web siteleri, hızla büyüyen bu talebi karşılayabilmek ve iletişim teknolojilerindeki rekabette güçlenebilmek için sitelerini iyileştirme yoluna gitmelidirler. Günümüzde web sitesi tasarımında, yüksek talepten ve amatör programcılardan kaynaklanan bir kötüleşme görülmektedir. Bu durumda “Bir web sitesi nasıl iyileştirilir?” ve “İyi bir web sitesi nasıl yapılır?” sorularını yanıtlamak gerekiyor. Bu çalışmada web sitesinin iyi oluşu daha çok programcı açısından incelenecektir.

Anahtar Sözcükler: Web sitesi, İnternet, Tasarım, Tasarımcı.

How Can Be Build a Good Web Site?

Abstract: By developing emerging communications technologies, the internet, rapidly spreading all over the world and has reached a size that gathers most of the methods of communication. Since there is a rapidly growing demand and to get strong on competition for communications technologies, the Internet web sites need to be improve their web sites.

Nowadays, because of high demand and amateur programmers, web site design has been worsening. In that case, “How can be improved a web site?” and “how can be build a good web site” question have to be answered. In this study, a good web site is analyzed in the point of a programmer.

Keywords: Web site, Internet, Design, Designer.

1. Giriş

İletişim sektörünün son yüzyılda aldığı yol ve 1980’lerde bu yola dâhil olan internetin katkılarıyla içinde bulunduğumuz bilim çağı hızla şekillenmiştir. Bilişim çağında internetin sağladığı olanaklar inkâr edilemez seviyelere ulaşmıştır. Kültürel, sosyal, eğitsel ve ekonomik alanlarda çığır açacak güce ulaşan internet, kendisine yön verecek katılımcı ve tasarımcılara da ilham kaynağı olmaktadır. Web sitesi tasarımı da bu ilhamın izinden giden profesyonel bir sektör olarak karşımıza çıkmaktadır.

İnternetin tüm sektörlerde hızla yayılmaya başla-

ması ve web sitesine olan talebin giderek artmasıyla ülkemizde birçok “web tasarımcısı” ortaya çıkmıştır. Birçoğu yalnızca amatör olarak bu işi yapabilmiş, birçoğu da yaptığı web sitelerini yarım bırakarak tasarım sektörünün kötü bir unvan kazanmasına sebep olmuştur. Web tasarımının kulaktan dolma bilgilerle, eğitimsiz ve amatör kişilerce yapılması web tasarımı sektöründe de standartlaşmanın gerektiğini göstermiştir.

Bu standartlara ve iyiliğin tanımına geçmeden web sitesi tasarımının taraflarını detaylı olarak ortaya koymak gerekmektedir. Çünkü bu taraflar web sitesinin ortaya çıkmasında önemli roller ve sorumluluklar taşımaktadırlar.

2. Web Sitesi Tasarımının Tarafları

Bu tasarım işlemine taraf olan kişileri iki ana grupta toplamak mümkündür:

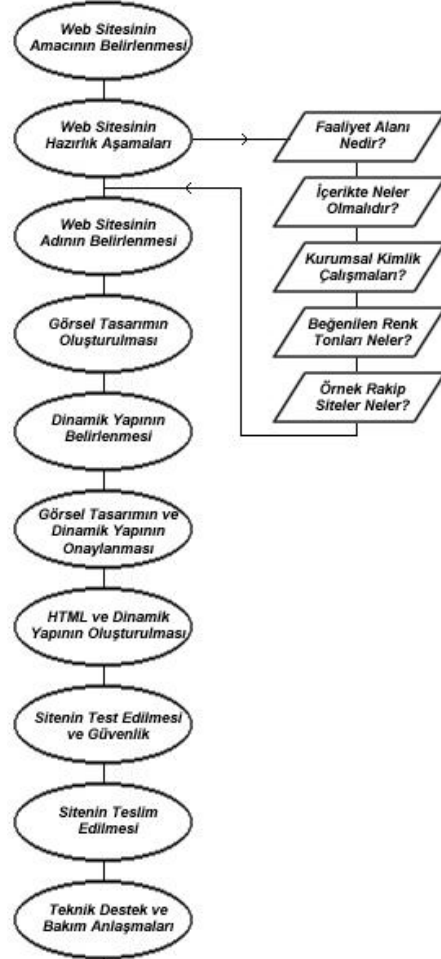
- Tasarım Grubu:** Görsel tasarımcı, Kodlayıcı, Koordinatör.
- Müşteri Grubu:** Müşteri temsilcisi, Karar Kurulu.

Bu iki grup kendi içerisinde öğelerden oluşmaktadır ve her biri için “iyi bir web sitesi” tanımı ayrı ayrı incelenmelidir.

- **Görsel Tasarımcıya Göre:** İyi bir web sitesi, görsel olarak hedef kitleye hitap eden, sitenin amacını yansıtabilen, kendine özgü görsel öğelere sahip niteliklerde olmalıdır.
- **Kodlayıcıya Göre:** İyi bir web sitesi, sitenin amacına yönelik kodlanmış, uygun kodlama diline sahip ve veritabanı mimarisi sitenin ihtiyaçlarına göre hazırlanmış olmalıdır. Aynı zamanda hedef kitleye ulaşım ve kullanım kolaylığı sağlayacak şekilde kodlanmış olmalıdır.
- **Koordinatöre Göre:** İyi bir web sitesi, tarafların uyumlu şekilde çalıştığı, tarafların ortak kararlarına göre şekillenmiş, teknik imkânların en ekonomik şekilde kullanıldığı bir çalışmadır. Burada önemli olan nokta tarafların isteklerinin karşılanması ve teknik yeterliliklerin dikkate alınmasıdır.
- **Müşteri Temsilcisine Göre:** İyi bir web sitesi, yapılış amacına göre hazırlanmış, hedef kitlenin tümüne ulaşabilecek nitelikte ve karar kurulunun isteklerine uygun olmalıdır.
- **Karar Kuruluna Göre:** İyi bir web sitesi, kurumun amaçlarına paralel, isteklerini ve önerilerini karşılar nitelikte, maddi ve ekonomik beklentileri karşılamalıdır.

3. Web Sitesi Yapım Aşamaları

Bir web sitesi hazırlanırken Şekil 1’de verilen aşamalar titizlikle uygulanmalıdır.

Şekil 1. Web sitesi yapım Aşamaları

4. Web Sitesinin Amacının Belirlenmesi

Yapılacak olan web sitesinin amacı tamamen müşteri grubu tarafından, kurumun amacına paralel şekilde belirlenmelidir.

Sitenin amacı belirlenmeden tasarım ve kodlama ile ilgili çalışmalara geçilmemelidir. Çünkü amaca göre görsel tasarım ve kodlama farklılıklar göstermekte, tasarım maliyeti değişmektedir.

Aşağıda sıralayacağımız çeşitler, web sitesi tasarım amaçlarına göre ayrılmıştır ve amaca uygun teknik ihtiyaçlar belirtilmiştir.

Kurumsal Web Sitesi: Kurum veya işletmelerin tanıtımı amacıyla kullanılır. Kurumların faaliyet alanları, ürün ve hizmetleri, amaç ve hedefi konusunda web sitesi ziyaretçilerine bilgi verir.

Bu tür sitelerde içeriğin tamamı şirket tarafından sağlanmaktadır ve içerik çok sık aralıkla güncellenmez. İçerik pek sık değişmediği için kodlama ve dinamik yapıdan çok, görsel ağırlıklı bir site oluşturulmalıdır.

Bireysel Web Sitesi: Şahısların tanıtımı amacıyla kullanılır. Şahsın çalışmalarını yayınladığı, kendi ile ilgili akademik, sosyal ya da sanatsal öğeleri paylaştığı sitelerdir.

Bu tür sitelerde içerik şahsın istediği her an değiştirilebilmelidir. Bu nedenle görsel tasarım yerine dinamik yapı, kodlama ve veritabanı mimarisi daha ön plandadır.

Tanıtım Web Sitesi: Bir markaya ait alt markaların, kampanyaların veya ürünlerin tanıtımı amacıyla kullanılır. İçerik olarak yazıdan çok görsel-işitsel öğeler ve animasyonlar kullanılır. Bu nedenle daha çok görsel tasarım ve animasyonlar üzerine yoğunlaşmalıdır. Ama ürün tanıtımı ön planda ise dinamik kodlama ve veri tabanı mimarisine de önem verilmelidir.

E-Ticaret Web Sitesi: Kuruma ait ürün ve hizmetlerin tanıtıldığı, sipariş ve satışının yapıldığı, satış sonrası desteğin sağlandığı sitelerdir. Bu tür sitelerde ürün tanıtımı, ürün kategorisi, üyelik, sipariş, satış gibi etkileşimli ve yoğun güvenli modüller bulunur. Bundan dolayı görsel tasarımı biraz geri planda olan, kod yoğunluklu ve çok iyi bir veri tabanı mimarisi olan siteler oluşturulmalıdır.

Eğlence Web Sitesi: Daha çok eğlence sektöründeki işletmelerin tercih ettiği bu tarz siteler, özellikle görsel açıdan zengin, ziyaretçilerin sitede çok vakit geçirmesini sağlayacak özelliklerde olmalıdır. Oyun siteleri ve sosyal paylaşım siteleri bu kapsama girerler.

5. Web Sitesi Tasarım Çeşitleri

Web sitesi tasarımında kullanılan üç önemli kodlama tarzı vardır. Bu kodlama tarzlarından biri veya birkaçı, sitenin kullanım amacına göre seçilmelidir.

HTML Kodlama: Aslında tüm web sitesi tasarım çeşitler, kodlama ve görsel eklentiler HTML altyapısı üzerinde yayınlanır. Tüm internet tarayıcıları (İnternetExplorer, FirefoxMozilla,

GoogleChrome vb.) web sitesi üzerindeki kod ve görselleri HTML altyapıya çevirerek görüntüler. HTML kodlama dinamik yapıyı olmayan, daha çok resim ve yazı gibi içeriklerin bulunduğu tanıtım sitelerinde kullanılır.

Dinamik Kodlama: İçeriğin yoğun, dinamik yapının gerekli olduğu, ürün bilgileri ve sipariş gibi yapıların bulunduğu sitelerde kullanılmaktadır. Yine HTML yapı üzerine eklenerek kullanılır. Birkaç dinamik dil çeşidi vardır. Bunlar ASP, PHP, .NET, JSP vb. kodlama dilleridir.

Animasyon Tasarımı: Çoğunlukla tanıtım ve eğlence sitelerinde kullanılır. Resim ve nesnelerin hareketli ve sesli olarak kullanımından oluşurlar. Hazırlanmasında çoğunlukla AdobeFlash, AdobeDirector Swish, AJAX gibi programlarla hazırlanmışlardır. [2]

6. Web Sitesinin Hazırlık Aşaması

Bu aşamada web sitesinin amacına, tarzına ve çeşidine karar verilecektir. Süreç içerisinde tasarım gurubunun yönlendirme ve tavsiyeleri dikkate alınarak müşteri grubu tarafından kararlar verilir. Bu kararlar alınırken şu sorulara cevap aranması gerekir;

- **Kurumun faaliyet alanı nedir?** Sitenin amacını belirlemek için gereklidir.
- **Web sitesinin içeriğinde neler olacak?** Site içeriğini oluşturan nesnelere ve site menüleri burada belli olur.

- **Kurumsal kimlik çalışmaları mevcut mu? (Logo tasarımı, başlıklı kâğıt, zarf, kartvizit, dergi, katalog):** Sitenin görsel tasarımı ve renk tonları bu soruya göre şekillenir.
- **Beğendikleri renk tonları nelerdir?** Görsel tasarıma yardımcı olacak bilgilerdir.
- **Piyasada beğendikleri rakip web siteleri nelerdir?** Sitenin görsel ve dinamik iskeletini oluşturmak için önemli fikirler verecektir. Aynı zamanda müşterinin beğeni ve isteklerine nesnel dayanaklar sağlanacaktır.
- Bu sorulara alınan detaylı cevaplara göre web sitesinin tasarım ve kodlama çeşitleri belirlenecektir. Unutulmaması gereken en önemli nokta, her aşamada alınan kararlar müşteri grubuna onaylatılarak ilerlenmeli ki ileride çıkabilecek itirazlar önlenebilsin.

7. İsim Hakkının Belirlenmesi ve Alınması

İsim hakkı (Domain) web sitesinin internetteki adresidir. İnternette girildiğinde sitenin açılmasını sağlayacak adrestir. Bu adres belirlenirken, hazırlık aşamasında belirlenen amaç ve tasarımlar önemlidir. Sitenin amacını tam olarak anlatacak, telaffuzu kolay adresler seçmek gerekir. Örn; gıda sektöründe faaliyet gösteren bir firmanın tanıtım sitesi için www.gida.com adresinin alınması uygun değildir. Çünkü bu adreste firma ile ilgili hiçbir bilgi bulunmaktadır.

“Ozan” adlı firma için www.ozangida.com adresi daha uygundur.

Alan adının uzantısı için birçok alternatif bulunmaktadır. Bu uzantılar yine sitenin amacına uygun seçilir.

- **Com (Commercial, Ticari):** Ticari siteler için kullanılır. En çok kullanılan alan adıdır.
- **Net (Network):** Genel kapsamlı kullanılmaktadır.
- **Gov (Government, Resmi):** Devlete kurumlar için kullanılır.
- **Org (Organization):** Vakıf ve dernekler için uygundur.

- **k12:** MEB’e bağlı okullar için kullanılır.
- **Edu (Education, Eğitim):** Üniversite ve diğer eğitim kurumları için kullanılır.
- **Tv (Television, Televizyon):** Televizyon kanalları tarafından kullanılır.
- **Mil (Military, Askeri) :** Askeri kurumlar tarafından kullanılır.

Bu alan adları ile birlikte kullanılan, ülkemize özgü bir uzantı daha bulunmaktadır. “.tr” alan adı uzantısı diğer uzantıların ardında kullanılabilir (Örn; com.tr, edu.tr, mil.tr vb.) . Bu uzantıyı ülkemizde yalnızca ODTÜ (Orta doğu teknik üniversitesi) dağıtmaktadır ve alabilmek için tüzel kişiliğinizi kanıtlayan belgeleri hazırlamanız şarttır (imza sirküsü, vergi levhası, kimlik belgesi vb.) [1]

8. Bulundurma Alanının Seçilmesi

Bulundurma alanı (Hosting) hazırlanacak olan web sitesindeki görsellerin ve kodların internet üzerinde bulunduracağı fiziksel alandır. Bu hizmeti dünya üzerinde veren çok çeşitli servis sağlayıcı firmaları bulunmaktadır. Önemli olan kendi sitemize uygun, ekonomik, güvenli ve sağlam servis sağlayıcının seçilmesidir.

Servis sağlayıcı seçilirken verdiği hizmetler, bu hizmetlerin kalitesi ve ekonomikliği göz önüne alınmalıdır. Servis sağlayıcının verdiği hizmetlerden birkaçı şunlardır:

- **Alan Büyüklüğü:** Sitenin büyüklüğüdür. Bir bilgisayarın sabit diskinde olduğu gibi ne kadar dosya konulacağını “byte” cinsinden belirtir. Animasyonu yüksek ve video gibi yoğun içerik barındıran siteler için önemlidir.
- **Bant Genişliği (Bandwidth):** Sitenizi ziyaret edenlerin ay içerisinde ne kadar veri alış-verişinde bulunacağını belirler. Yoğun ziyaret alan siteler için önemlidir.
- **Sunucu Tipi:** Sitenin dinamik yapısına ve kullanılan veri tabanına uygun sunucu tipi seçilmelidir. Eğer ASP veya .NET kodlama kullanılmışsa içerisinde IIS (Internet

Information Services) barındıran bir **WindowsServer** seçilmelidir. Ama PHP kodlama kullanılmışsa içinde **ApacheServer** barındıran **Linux** seçilmelidir.

9. Görsel Tasarımın Oluşturulması

Sitenin amacına ve tarzına uygun olarak müşteri grubunun öneri ve istekleri dikkate alınarak görsel tasarımcı tarafından hazırlanır. Görsel tasarımcının işini kolaylaştıracak şey firmanın kurumsal kimlik çalışmaları ve müşterinin ve belirttiği rakip web siteleridir.

Tasarımcı bu bilgilere kendi hayal gücünü ve estetik yeteneğini katarak ilk görsel tasarımları oluşturacaktır. Özellikle birkaç alternatif çalışma yapılarak tasarımlar müşterinin beğenisine sunulmalıdır ki müşteri aralarından seçebilsin ve tasarım işlemi tekrarlanmak zorunda kalmasın. Tasarımı oluşturmak için kullanılacak bazı programlar şunlardır:

- AdobePhotoshop,
- AdobeIllustrator,
- CorelDraw,
- Freehand, vb.

Müşteri grubu bu alternatiflerden birini seçebilir, birkaç tanesinin en iyi taraflarını birleştirebilir veya hiçbirini seçmeden geri gönderebilir. Yine bu seçim esnasında, her adımda müşteriden onay alarak ilerlemek, ileride oluşacak itirazları önleyecektir.

10. Grafik Tasarımın HTML İşlenmesi

Hazırlanan bu görsel ara yüz temel web görünümünü kazanmak üzere HTML kodlama ile kodlanmalıdır. Bu aşamada web sitesinin internet formatındaki ilk sayfaları oluşmaya başlayacaktır. Sayfa içerisine ilk içerikler, görsel ve hareketli öğeler yerleştirilerek ilk işlemler tamamlanır.

Bu aşamada hemen dinamik yapının başlatılması uygun değildir. HTML tasarım müşteri grubuna tekrar sunularak yine onay alınmalıdır. Çünkü dinamik yapı tasarlandıktan sonra

bu aşamaya geri dönüş yapmak kodlayıcı için oldukça zor olacaktır.

11. Dinamik Yapının Belirlenmesi

Dinamik yapı, web sitesinin türüne ve içeriğine uygun olarak belirlenmektedir. İçerik için kullanılacak materyalin yoğunluğuna göre dinamik yapının ana iskeleti ve etrafında kurulması planlanan modüller hazırlanır.

Örneğin; bir e-ticaret sitesi yapılacaksa, ürün kategorileri ve ürün bilgileri bölümü ana iskelet olarak hazırlanır. Daha sonra bu ana iskelete üyelik modülü, sepet modülü, sipariş modülü ve ödeme modülü gibi kısımlar hazırlanır.

Bir dinamik yapı belirlenirken gereksiz modüllerden kaçınılmalıdır. İçerikle hiç alakası olmayan modüller sitede kalabalık etmekten başka bir işe yaramayacaktır.

Dinamik yapılar belirlendikten sonra kodlamaya geçilmeden yine müşteri ile görüşülerek onay alınmalıdır. Çünkü bu yapı üzerinde sonradan yapılacak değişiklikler çok fazla zaman ve iş maliyeti çıkartacaktır.

12. Dinamik Yapının Oluşturulması

Müşteri tarafından onaylanan dinamik yapı artık kodlanmaya hazır demektir. Her kodlama dilinin kendine özgü yeterlilik ve yetenekleri vardır. Kodlama dilini seçerken dinamik yapının gerektirdiği özellikleri sağlayabilecek bir kodlama dili seçilmelidir.

Kod yapısı ile eş zamanlı olarak veri tabanı mimarisinin de oluşturulması gerekir. Veritabanında hangi tablolara ve hangi alanlara ihtiyaç olduğu tespit edilerek en uygun biçimde alanlar seçilmelidir.

13. Sitenin Test Edilmesi ve Güvenlik

Web sitesinin HTML altyapısı, dinamik kodları ve veri tabanı mimarisi hazırlandıktan sonra

sitemiz kullanıma hazır hale gelmiş demektir. Şimdiki aşamada işimiz, sitemizi kötü niyetli kişilerden korumak olacaktır. Her kodlayıcının kendine özgü güvenlik tespit yöntemleri vardır, fakat kodlamacının gözden kaçırdığı açıkları da tespit edebilmek için en az 2 farklı kodlayıcının da kontrolünden geçmesi uygun olacaktır.

14. Sitenin İnternete Yüklenmesi

Tamamlanan web sitesi artık internete yüklenmeye ve müşteriye teslim etmeye hazırdır. Siteyi internete yüklemek için servis sağlayıcıdan almış olduğumuz FTP (File Transfer Protocol) şifreleri kullanılacaktır.

Her servis sağlayıcının kendine ait bir IP adresi (Internet Protocol Address) ve sitenize verdiği özel şifresi vardır. Bir FTP programı aracılığı ile kod dosyaları ve veri tabanı bilgileri internete yüklenir.

Yükleme işlemi tamamlandıktan sonra web sitesinin mutlaka tekrar kontrol edilmesi gerekir. Çünkü servis sağlayıcının ayarları veya klasör izinleri sitenizin farklı davranmasına hatta hata vermesine neden olabilir. Yüklemeye sonrası kontrol olmadan web sitesi müşteriye teslim edilirse, çıkacak ilk sorunda tasarımcıya itibar kaybettirecektir.

15. Web Sitesinin Teslimi ve Bakım Anlaşmaları

Web sitesi artık müşteriye teslim edilebilir. Tüm kontrollerde çıkan sorunlar giderildikten sonra web sitesi müşteri grubunun da kontrolünden geçecektir. Bu esnada çıkabilecek kod hataları hızlıca giderilmelidir.

Teslim esnasında müşterinin isteyeceği yeni eklentiler olacaktır. Bu isteklerden korunmanız için en büyük yardımcı önceden adım adım alınan onaylar olacaktır.

Müşterinin kendi onayladığı bir şeye itiraz etmesi önlenemez. Fakat bakım anlaşmasına dahil edilerek tasarım grubunun üzerindeki yük hafifletilebilecektir.

Site sorunsuz şekilde teslim edildikten sonra, sitenin bakım anlaşmaları hazırlanır. Sitede ileride çıkabilecek sorunlar ve yeni istekleri bakım anlaşması şartlarına uygun olarak düzenlenecektir. Bakım anlaşmasında kesinlikle belirtilmesi gereken noktalar anlaşmanın ne kadar süreceği ve neleri kapsadığıdır.

16. Sonuç ve Öneriler

Bir web sitesi oluşturmak için, bu çalışmada anlatmış olduğumuz aşamalar özenle uygulanmalıdır. Takip edilmesi gereken bu aşamaların her birinde müşteri ve tasarım grubu birlikte çalışmalıdır. Sitenin yapım aşamasında bu iki grup arasındaki iletişim çok önemlidir.

Bu şekilde tasarımcılar profesyonelleştikçe web tasarım sektörü de profesyonelleşecektir. Böylece ortaya çıkan web siteleri daha iyi, daha kaliteli olacaktır. Hem sektör, hem müşteri, hem de tasarımcı işlemlerin kolaylaşması ve sektörün gelişmesinden pay alacaklardır.

Web tasarım sektörü geliştikçe kaliteli site sayısı ve sektörün ekonomiye katkısı büyüyecektir.

17. Kaynaklar

[1] Şarlak, Zeynep, “internet alan adının (domain name) hukuki niteliği ve marka hakkı üzerindeki etkisi”, (2006)

[2] Sansakal, M. Nusret, “Web teknolojilerindeki hızlı gelişmelerin ve Web programlama araçlarının İncelenmesi”, (2002)

18. Kısaltmalar

HTML : Hyper Text Markup Language

ASP : Active Server Page

PHP : Hypertext Preprocessor

JSP : Java Script Page

AJAX : Asynchronous JavaScript and XML

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

ODTU : Ortadoğu Teknik Üniversitesi